

OBSAH

Úvod

1 Vyjadřování slovesné a jmenné

- 1.1 Základní informace 14
- 1.2 Místo trpného rodu složeného je často vhodnější rod činný nebo trpný rod zvrtný 16
- 1.3 Trpným rodem složeným se vyznačuje výsledný stav, trpným rodem zvrtným děj 18
- 1.4 Časy a vidy sloves je nutné vyznačit přesně 20
- 1.5 Přídavné jméno slovesné je někdy méně výstižné nebo méně vhodné 22
- 1.6 Místo rozložené vazby slovesné je často vhodnější sloveso 24
- 1.7 Vazby těsné mohou znesnadnit vhodné vyjadřování 26
- 1.8 DOPIS – Trpným rodem zvrtným se lépe vyznačí děj opakovaný 28
- 1.9 DOPISY – Nakupení jmenných tvarů zatěžuje stylizaci 30

2 Pořádek slov ve větě

- 2.1 Základní informace 33
- 2.2 Nová nebo závažnější informace se umísťuje zpravidla na konec věty 34
- 2.3 Přívlástek (přístavek) bohatěji rozvitý podstatným jménem se klade celý za podstatné jméno 36
- 2.4 Falešné skladební dvojice zatemňují smysl věty 38
- 2.5 Příklonky patří za první přízvučný větný člen 40
- 2.6 DOPIS – Vhodný pořádek slov přispívá k výstižnější stylizaci 42

3 Pěstrost slohu

- 3.1 Základní informace 45
- 3.2 Opakující se slova lze vynechat, neporuší-li se srozumitelnost věty 46
- 3.3 Stylizaci často vhodně zpestří slova souznačná 48
- 3.4 Opakující se slovo je možné někdy nahradit zájmenem 50
- 3.5 Stejně předložky v nesouřadném spojení kazí pěstrost slohu 52
- 3.6 Použití příbuzných slov je projevem stylistické neobratnosti 54
- 3.7 DOPISY – Téhož výrazu se užívá jen v potřebné míře 56
- 3.8 DOPISY – Opominutí pěstrosti slohu vynikne zvláště v souvislém textu 58

4 Stručnost slohu

- 4.1 Základní informace 61
- 4.2 Stručné vyjadřování usnadní výstižnější stylizaci vět 62
- 4.3 Opakování vět a větných schémat bývá neúsporné 64
- 4.4 Nadbytečná slova zatěžují stylizaci 66

- 4.5 Nadbytečné výrazy brání stručnosti ve vyjadřování 68
- 4.6 Přesycenost vět je nežádoucí 70
- 4.7 Zájmeno tento se neužívá samostatně v odkazovacím významu 72
- 4.8 DOPISY – Hospodárnost slohu umožňuje zkvalitnit písemnost 74
- 4.9 DOPISY – Zjednodušení stylizace přispěje k přesnější formulaci textu 76
- 4.10 DOPIS – Nehospodárny sloh je i neracionální 78

5 Jasnost a přehlednost věty

- 5.1 Základní informace 81
- 5.2 Věty je nutné formulovat jednoduše a prostě 82
- 5.3 Jasnosti věty vadí stejné pády v konstrukcích na sobě závislých 84
- 5.4 Přehlednost věty je ztížena hromaděním stejných pádů na sobě závislých 86
- 5.5 Nevhodně užitě podstatné jméno slovesné snižuje jasnost věty a nezni pěkně 88
- 5.6 Složitá formulace vět je v rozporu s výstižným vyjadřováním 90
- 5.7 DOPISY – Jasná a přehledná stylizace zvýší působivost sdělení 92
- 5.8 DOPIS – Obširné rozvádění myšlenek zastírá věcnou podstatu textu 94

6 Logika výrazu

- 6.1 Základní informace 97
- 6.2 Protismyslné vazby jsou dokladem nedomyšlené stylizace vět 98
- 6.3 Nelogické vyjadřování porušuje a někdy i obrací smysl vět 100
- 6.4 Logické skoky narušují plynulost slohu 102
- 6.5 Logické mezery ve vyjadřování vadí jednoznačnosti sdělení 104
- 6.6 Jednotlivé body výčtu tvoří s uvozovací větou gramaticky a významově jednotný celek 106
- 6.7 Nepromyšlená a složitá formulace vět ztěžuje pochopení jejich smyslu 108
- 6.8 DOPISY – Určitost a logika výrazu je požadavkem působivosti slohu 110
- 6.9 DOPISY – Logické skoky a rozpory vedou k nesrovnalostem v textu 112
- 6.10 DOPIS – Opominutí logiky při výčtu svědčí o stylistické nezkušenosti 114

7 Spojování vět

- 7.1 Základní informace 117
- 7.2 Spojka a spojuje věty významem spolu souvisící, u složitěho souvětí se neopakuje nadbytečně 118
- 7.3 Spojky a spojovací výrazy vystihují obsahový poměr vět 120
- 7.4 Vztažné zájmeno se umísťuje co možná blízko k řídícímu jménu 122
- 7.5 U nepravých vět vztažných záležití na jasnosti souvětí 124
- 7.6 Opakováním téhož vztažného zájmena se porušuje pestrost slohu 126
- 7.7 Spletité souvětí ztěžuje srozumitelnost textu 128
- 7.8 DOPIS – Nedbání stylistických zásad ochuzuje slohový projev 130
- 7.9 DOPIS – Přetížení souvětí vede k vyšinutí z větné konstrukce 132
- 7.10 DOPIS – Nejasná formulace textu zvyšuje náročnost na jeho čtení 134

7.11 DOPIS – Text s různými slohovými nedostatky je příležitostí k ověření stylistických znalostí 136

8 Stavba dopisu

8.1 Základní informace 140

8.2 Dopis se stylizuje nejčastěji se slovesem v 1. nebo 2. osobě množného čísla 142

8.3 Místo podstatného jména se užívá zájmenných tvarů 144

8.4 V úvodu dopisu je každá nadbytečnost na újmu kvality 146

8.5 Ve vlastním obsahu dopisu musí být údaje úplné a přesné 148

8.6 Nevhodný závěr zeslabuje účinek dopisu 150

8.7 Stylizaci upřesní a zvýrazní spojky, částice i příslovce 152

8.8 DOPISY – Tvar slovesa v 1. a 2. osobě množného čísla je nutné v textu důsledně dodržet 154

8.9 DOPISY – Nejednotné uvedení slovesných tvarů nebo opominutí tvarů zájmenných vede k nesrozumitelnosti textu 156

8.10 DOPIS – Vypracovaná vzorová písemnost je vhodným měřítkem pro hodnocení různých stylistických variant 158

8.11 DOPIS – Při formulaci textu záleží na souladu stylizace s obsahem 160

8.12 DOPIS – Ze stylizace písemnosti musí být zjevný zájem o projednávanou věc 162

8.13 DOPIS – Slohový projev má být vždy úměrný významu písemnosti 164

8.14 DOPIS – Na papíře s předtištěným názvem instituce je nutné dodržet oficiální tón 166

Literatura 168